

НЕЗАЛЕЖНЕ ФІНАНСОВЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Важливим критерієм дієвості фінансового ринку будь-якої держави є стан розвитку інституту незалежних фінансових консультантів, який в Україні, на жаль, перебуває лише на стадії становлення і характеризується відсутністю чітко окреслених законодавчих основ діяльності, належного досвіду і сформованої культури та відповідних традицій інвестування, програм підготовки та навчання кваліфікованих фахівців зазначеного напрямку і, зрештою, державної підтримки розвитку такого виду діяльності.

Незалежний фінансовий консультант (*independent financial adviser*) – це особа, яка надає консультаційні послуги у сфері фінансів фізичним і юридичним особам. Тобто, «фінансовий консультант – це посередник, який володіє винятковим рівнем компетентності у сфері фінансів і може допомогти зберегти та примножити заощадження» [1, с. 21].

Загалом незалежні фінансові консультанти надають громадянам широкий спектр консультацій з таких основних питань:

- аналіз особистих доходів і витрат, особисте фінансове планування та планування сімейного бюджету, комплексний аналіз фінансового стану клієнта;
- формування індивідуальних програм накопичення;
- консультації щодо формування пенсійних накопичень;
- податкове планування (мінімізація податкових платежів);
- підбір програм убезпечення життя та захисту майна;
- аналіз та підбір банківських продуктів (деPOSITNІ програми, споживчі та іпотечні кредити тощо);
- інші послуги.

Фінансове консультування користується великим попитом в розвинених країнах світу упродовж останніх 30–40 років. Це доволі зручно – обговорювати з приватним експертом власні фінансові потреби та шляхи їхнього задоволення. Хоча, безумовно, розповідати фактично сторонній людині – менеджеру – про свої статки не просто, до цього треба звикнути. Однак досвід запровадження таких програм в різних країнах засвідчує, що клієнти люблять цей тип обслуговування, адже він базується на високому рівні сервісу та можливості спілкування з професіоналом. І не лише спілкування, але й спільного пошуку найкращих фінансових рішень. Не дарма на Заході фінансові радники часто входять в сімейні кола своїх клієнтів подібно до сімейних лікарів або адвокатів.

Практика свідчить, що за кордоном понад 40% усіх фінансових угод фізичних осіб укладається через незалежних радників, а в рейтингу найкращих

професій, підготовленому журналом CNN Money і Salary.com, фінансовий консультант посів «бронзове» місце після програміста і викладача коледжу. За даними цього видання, середньорічна заробітна плата фінансового експерта складає 122,5 тис. дол. США, а ріст заробітної плати у цій професії за останні десять років становив 26% [2, с. 48]. В Європі, США і Австралії практично жоден клієнт не звертається у фінансову інституцію без рекомендації свого фінансового радника. Діяльність консультантів у цих країнах регламентується законом, обов'язково ліцензується і сертифікується (переконані, що з часом це очікує і спеціалістів в Україні).

В Україні інститут незалежних фінансових консультантів лише формується, а послуги, які вони надають, відносять до посередницьких. Так, згідно статті 1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001р. №2664-III (зі змінами і доповненнями), до посередницьких послуг на ринках фінансових послуг в Україні належить «діяльність юридичних осіб чи фізичних осіб – підприємців, що включає консультування, експертно-інформаційні послуги, роботу з підготовки, укладення та виконання (супроводження) договорів про надання фінансових послуг, інші послуги, визначені законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг» [3].

Світова практика доводить, що професія фінансового консультанта має ряд позитивних моментів та суттєвих переваг. До них, зокрема, належать:

- низькі стартові витрати для започаткування бізнесу. Професія незалежного фінансового консультанта – один з небагатьох видів діяльності на ринку України, що не потребує особливих стартових капіталовкладень. Так, для здійснення консалтингової діяльності необхідними є наявність комп'ютера з доступом до мережі Інтернет та телефону. Витрати на організацію бізнесу (реєстрація фізичної особи – підприємця, створення особистого сайту, оренда офісу) залежать від особистих потреб і бажань консультанта. Залучення одного клієнта в середньому обходиться від 50 до 500 гривень в залежності від набору послуг консультанта і вибору стратегії розвитку;

- вільний графік роботи. Діяльність незалежного фінансового консультанта є аналогом бізнесу адвокатів, нотаріусів, аудиторів, маклерів, ріелторів. Він, зазвичай, працює сам на себе та самостійно формує графік роботи. Дуже важливо для консультанта на початку своєї кар'єри завоювати довіру клієнтів та сформувати потужну клієнтську базу, що в подальшому полегшуватиме його роботу та створюватиме передумови для пристойних заробітків;

- цікава інтелектуальна діяльність. Робота фінансового консультанта полягає у вирішенні нестандартних завдань стандартними інструментами ринку. Кожен клієнт має свою унікальну фінансову ситуацію і визначає особисті фінансові цілі. Відтак, під кожний конкретний випадок консультант

має сформувати індивідуальну фінансову стратегію і тактику для досягнення поставлених клієнтом завдань. Тому консультанти постійно розвиваються, дізнаються більше про ринок і його продукти, постійно тримають руку на пульсі фінансового життя країни. Професія фінансового консультанта забезпечує отримання унікальних знань та формування унікальних навичок, які важливі для успішної діяльності й у багатьох інших сферах. Також діяльність у сфері фінансового консалтингу допомагає розвивати лідерські якості та забезпечує особистісний ріст фахівця;

– пристойний дохід з великим потенціалом зростання. Після першої успішної розмови з клієнтом, консультант забезпечує потік наступних звернень. Як свідчить практика, в середньому один клієнт готовий купувати від 2 до 5 фінансових послуг щорічно;

– перспективи та престижність професії. Як уже зазначалося, на Заході більшість родин співпрацюють з незалежним фінансовим консультантом і купують фінансові послуги, лише проконсультувавшись з ним. В Україні потреба у послугах фінансового консультанта зростатиме пропорційно зростанню матеріального добробуту громадян, збільшенню кількості фінансових послуг та інструментів, а також зменшенню патерналістських настроїв населення і соціальної підтримки з боку держави. До того ж, запровадження другого рівня пенсійної реформи потребуватиме великої кількості консультантів з питань пенсійних накопичень. Отже, відкриватимуться нові можливості для розвитку цієї професії на вітчизняному фінансовому ринку.

Попри те, що професія фінансового консультанта є однією з найперспективніших в Україні (оскільки фінансовий ринок держави, яка є однією з найбільших за чисельністю населення та кількістю фінансових установ в Європі, лише розвивається і є вільним від конкуренції), вона є також і доволі престижною. Адже сумлінні фахівці з бізнес-планування, побудови інвестиційної чи кредитної стратегії для постійного клієнта, розробки плану використання фінансових продуктів (депозитів, вкладів, паїв, іпотеки, лізингу тощо) завжди користувалися особливою повагою серед населення.

Насамкінець зазначимо: українці повинні чітко усвідомити, що планувати особисті фінанси не менш важливо, ніж планувати власний бізнес чи своє майбутнє життя. Досить часто трапляється, що людина надзвичайно ретельно і прискіпливо планує, скажімо, свою відпустку, однак їй і на думку не спадає спланувати особисті фінанси на тривалу перспективу, щоб через деякий час отримати від цього позитивний результат. Між тим, користуючись правилом «заплати спочатку собі» (тобто спершу заощадь частину отриманого доходу, яка збільшить твій майбутній добробут, і лише після цього здійснюй споживчі витрати – плати супермаркету, перукарю, туристичній фірмі тощо), кожна людина може створити фінансовий потік, який приносить відчутні фінансові

результати. Відтак допомогти людині спланувати її особисті фінанси і покликаний інститут незалежних фінансових консультантів.

Зарубіжний досвід доводить, що потреба у послугах незалежних фінансових консультантів виникає тоді, коли з'являється проблема вибору, тобто коли пропозицій різноманітних і якісних послуг є так багато, що споживачу не вистачає ні часу, ні знань, щоб вибрати з усього розмаїття послуг саме те, чого він дійсно потребує. Поки ж що вітчизняний ринок фінансових послуг не може похвалитися такою пишністю і розмаїттям. Зате з питань зарубіжних вкладень заможні українці все частіше прислухаються до порад фінансових консультантів.

Ринок фінансового консалтингу в Україні проходить етап свого становлення. Він буде активно розвиватися у найближчій перспективі, адаптуючи західні технології до вітчизняних умов. Відтак переконані, що в недалекому майбутньому професія фінансового консультанта стане досить популярною і престижною й у нас. Однак це може відбутися лише за умов подальшої стабілізації національної економіки, зростання доходів населення і підвищення фінансової культури громадян.

Література:

1. Шишкин Д. Независимый финансовый советник / Д. Шишкин // Популярные финансы. – 2006. – №11. – С. 21–23.
2. Гуркина Е. Страна советников / Екатерина Гуркина // BusinessWeek. – 2007. – 30 квітня. – №16-17. – С. 48–49.
3. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001р. №2664-III (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.

Клімчик В. В.

викладач кафедри фінансів

НЕОБХІДНІСТЬ АКТИВІЗАЦІЇ УЧАСТІ УКРАЇНИ У РЕГІОНАЛЬНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАННЯХ

*«... чим ширший розмір буде мати обмін, тим тісніше увійдете в суспільство, тим сильніше з ним зв'яжетесь, тому суспільство буде користуватися більшими благами. Таким чином, зрозуміло, що все те, що протидіє обміну, що перешкоджає поширенню його меж, – стримує розвиток суспільства, і повне його скорочення є економічною смертю суспільства»
І. Вернадський 1865 р. [1, с. 112].*

Зовнішньоторговельним відносинам України характерна гостра суперечливість, яка помітно гальмує розвиток економіки через уповільнення